

nógv torførari at ávirka fólk til nakað, sum er positivt. Vit hava so lætt við at vera ónøgd, og hevur hetta einki við fátækradømi ella vælstand at gera. Øll tey, sum nú eru ung ella miðaldrá, hava bert kent til goðar dagar. Men vit mugu duga at siggja, at hetta kann broytast. Um vit í broytingartíðum, tá inntøkur verða minni og byrðarnar stórra, hefta tað uppá teir, sum stýra, so skapar hetta eina tilika øsing millum fólk, sum kann gera ónaturligan skaða fyri eitt so lítið samfelag. Teimum, sum nú taka eftir, ynski eg so sanniliga eina goða eydnu til at finna fram til tær loysnir, sum kunnu geva besta úrslit.

Ein stuttleiiki at vera politikari

— Hevur tú at enda nøkur orð at siga við tinar gomlu veljarar inn í Eysturoynni?

— Jú, tað havi eg so sanniliga. Eg vil nýta høvið til at takka øllum javnaðarfólki, sum hava vist mær álit hesi nógvu árin. Tað hevur verið fyri meg ein stuttleiiki at arbeiðsum politikari og stuttleiikin er dupult so stórur við tað, at eg havi fælt at eg havi havt álit hjá teimum, sum hava staðið aftanfyrri javnaðarflokkin í Eysturoynni. Tey, sum hava valt meg og okkara flokk, hava givið mær eina uppgávu, sum mær dámdi væl, og sum eg dámdi, tað hevur eydnast saman við nógvum góðum monnum at loyst soleiðis, at tað er betri at liva í Føroyum í dag enn tað var framanundan. Umstøðurnar hava verið við okkum, vit hava livað í einari uppgongutíð, og tær ymsku samansetingarnar í tinginum hava virkað, so at alt, sum hevur verið gjørt, hevur verið til frama fyri Føroyar. Skúlasøkapurin bleiv desentraliseraður. Tað var mín dreymur. Tað er eitt av tí størsta, eg siggi fyri okkum, at vit nú kunnu hava okkara børn, sum ganga í skúla ella í læru til tey eru eini 17 ár, heima hjá okkum sjálvum. Tað kundu tey ikki, tá eg kom á ting. Tey gomlu hava fingið eina tryggari elli, og øll tey ungu hava nógv stórra møguleikar, enn tey høvdu fyrr. Føroyar er eitt deiligt land. Tað hevur tað altíð verið — men ongantíð so deiligt, sum tað er í dag, endar Jákup Fr. Øregaard.

Minningarorð Atla Dams um J. Fr. Øregaard:

Hann átti sitt egna pláss í javnaðarflokkinum og var ikki »partisoldáturin«

Øregaard var ein av tingmonnum, sum eftir seinra heimskriggið samráddust við donsku stjórnina um eina framtíðar stýrisskipan fyri Føroyar. Menninir á myndini eru frá vinstri: Andreas Møller, departementsstjóri, Rikard Long, Poul Petersen, P.M. Dam, Niels Arup, ráðharraskrivari, Johan Poulsen, J. Fr. Øregaard, Kristian Djurhuus og Hilbert, amtmáður

Fyrirverandi lögtingsformaður og fyrrverandi formaður Føroya javnaðarflokks J. Fr. Øregaard er farin.

»Øregaard er farin hiðani«.

Hetta vóru orðini í telefonini, tá lögreglan ringdi at bera deyðsboðini.

Hetta var ringt at fata, tí ikki vóru gingnir nógvir tímar, síðan hann segist var at siggja í løgtinginum, og tókist hann henda dag sera væl upplagdur og áhugaður fyri tí politiska verki, sum var so stórur partur av livi hansara.

Hansara orðini í Havn henda annan dagin fyri heimferðina lystu, at hann enn stóð mitt í arbeiði og enn hevði nógv jørn at smíða, og einki bendi á, at hann var um at leggja frá sær. Fyrrapartin talaði vit saman í Tinganesi um ávisar nýroyndir, sum høvdu hansara áhuga, og seinnapartin vitjaði hann á flokksrúmi okkara, har talað bleiv um partar av tí karmi, skapast skal um virksemd okkara her á landi.

Hugvekjandi kortini, at henda dag vitjaði hann fyrstu ferð, aftaná at hann 4. oktober 1978 segði seg úr tingstarvinum, gamla arbeiðsplássi sitt løgtingið.

Hetta bleiv so eisini seinasta ferðin.

Øregaard varð føddur í Lørvík 29. juni 1906 og gekk soleiðis á 74. ár.

At uppvøksturin í hesi útróðrarbygd hevur merkt hansara livsverk,

hava vit øll lagt til merkis. Sjøgvurin og sjóvinnuviðurskipti høvdu hansara stóra áhuga, og hann tók lut av fullum alvi í uppbyggingini av modernaðum føroyskum vinnulivi, og átti hann sín stóra part av teim framtøkum, føroysk vinna tók heima sum burturi hesi hansara manndómsar, og serliga hesi ár hann hevði so stóra ávirkan í føroyskum politiskum livi og føroyskum vinnulivi.

Virkisfýsni og virkni eyðkendi henda merkismann til tað seinasta. Týsdagin segði hann okkum, at hann hevði flotað sær bátin at fara undir várróðurin, og henda dagin, livstráðurin í so bráðliga varð kvettur, var hann eisini seinasta norðhavsróður sin.

Øregaard fór sum flestu føroyskir unglingar tá til skips og kendi tær umstøður, slupplivíð hevði at bjóða, hetta var kanska ein av orsøkum um til, at hann bæði sum vinnulivsmaður og politikari var mettur millum teir framtaks- og framburðshugaðu.

Ungur leitaði hann sær á háskúla í Danmark, har hann eisini virkaði nøkur ár sum KFUM-skrivari.

Í Danmark kom hann í samband við menn úr tí leiðandi politiska flokkinum har, og tann áhugi, hann framanundan hevði havt fyri føroyskum politiskum virksemd og tí, sum var við at spretta her heima, styrktist og mentist av teim-

um batum, hann helt seg siggja evnaðar til fyrri tað arbeiðandi fólkíð undir teim ringu tíðum, tá vóru, og segði hann so ofta, at fyrri hann var eingin grund til at leita eftir, hvørja støðu hann skuldi taka í politikki.

Javnaðarflokkurin í Eysturoynni valdi hann á ting 30. januar í 1940, og sat hann sum tingmaður uttan slit í nærum 39 ár. Bert fáir hava sitið longri skeið á tingi uttan slit.

Hann kom á ting í kanska teirri mest álvarsfullu tíð, okkara samfelag hevur verið fyrri, tí kríggið brast á, og tingmenn komu út fyrri at skula taka stýrið í einum landi, sum óga sjálvstøðuga traditióin hevði í parlamentarismu, einki umsitingarapparat hevði og har alt tí mátti brotast upp úr nýggjum, og har tingmenn og nevndir sjálvi í stóran mun máttu føra lóggevurbeiðið út í livið. Hverki amtið ella landsnevndin høvdu umsitingarliga orku.

Øregaard bleiv ein av teim, sum føra skuldu samráðingarnar aftaná kríggið um stjórnlágu nýskipanina, kanska tær torførastu í nýggjari politiskari søgu í Føroyum, m.a. tí at stríðið um loysing, samband ella heimastýri ímillum føroyingar og føroyskar parlamentarikkar leikaði so hart á tað.

Hugsí hetta man vera tydingarmesta nýskipan Øregaard átti lut í allan sín politiska arbeiðsdag. Men hann var

við í øllum tiltøkum av tydingi fyri føroyskar virkismøguleikar hesi umleið 40 ár. Fólkapensiónini, tryggingarsambandslóggevuni, elektrificeringini við SEV, grønlandsfelagnum, 60-milliónagrunninum, NORDAFAR og uttanfyri tingið sum nevndarlímur í hópi av vinnuligum feløgum.

Hansara livsverk spenti víða, víðari enn hjá teim flestu, og stríðsmaður var hann av náttúru alla sína tíð, innafloks — á tingi — sum úti í livinum virkaði hann fyrri teim hugskotum og framburðstíðum, honum lógu á hjarta.

Hann vildi hava ávirkan, har hann var, og har hann hevði medabýrgd, skuldi henda ávirkan bera í sær, at einki fór óansað framvið.

Meira enn aðrir talaði hann um fremstu skyldu politikaranna, at skapa fortreytir fyri góðum umstøðum, livikorum og virkismøguleikum í landinum. At skapa ein karm fyri fyrstaksemi og at veita trygd til teirra, sum ikki sótu væl fyrri.

At hann tí kendi árin, har javnaðarflokkurin ikki hevði fulla ávirkan og medabýrgd fyrri gongdini í hesum samfelagi, sum eina tunga gongd í oyðimørk kann ikki undra, og var hann tí samráðingarmaður, sum skapti sær álit hjá øðrum flokkum, tá hann royndi at fáa samvinnu í lag, hóast henda ofta kostaði tað, at hugsjónir og prinsippir blivu slept fyrri eina tíð.

Ein annar sessur, Øregaard sat leingi í, var tingformannssessurin.

Í 20 ár tiggjarnavndarformaður skapti hann sær slíka virðing fyrri røkt av hesum stórvum sum eingin annar. Tað var áhugavert at leggja til merkis ta virðing, hann hevði skapt sær í hesum stórvum hjá øllum tingmonnum, skiftandi andstöðu- og samgongumonnum; her var tað ikki flokspolitikin Øregaard, men embætismaðurin, sum óreingiliga gjørdi rætt og skjál ímillum tey mál, tingingsins límir høvdu at frambæra.

Tað er eingin loyna, at Øregaard átti sitt egna pláss í javnaðarflokkinum, hann var ongantíð partisoldáturin, og mong vóru málini, har hann ikki samdist við flokkin. Men, sum hann sjálvur segði, tað føra mangir

vegir til Rom, og vit eru sjálvstøðugir personar P.M. Dam, J. P. Davidssen, Danbjørg, Atli Dam, Øregaard, og hvat vit nú allir eita, so hóast Danbjørg kundi tala um Øregaards sosialistar ella Dams sosialistar, vóru hesar ósemjur, sum fóru til mangan harðan samanbrestin innanhýsis og alment, ikki annað enn prógv um, at í einum flokki skal vera høgt til loft og vitt til veggja, skulu meiningarnar eiga møguleika at telva, og skal kortini vera møgulegt at ganga mót sama máli.

Øregaard og eg sjálvur kanska meira enn aðrir lögdu ójavnarnar fram fyrri almenningin, men kortini høvdu vit hvør sær tørv fyrri at viðgera øll vandamál til botns í felag.

Teir stóru spurningar á ymsum vegamótum í 1970'árunum, sum limaskap í EEC, fiski-marksutflutingarnar og tær internationalu samráðingarnar, sum tóku seg upp, máttu vit endavenda og snara í tingbólk, undir fyra eygum, iðgønum telefon ella í brævskifti, og meti eg, at Øregaard hevur havt stórra ávirkan á avgerðirnar hesi ár enn teir flestu.

Fyri mín part má eg siga, at hansara sakliga arbeiðskraft og -evni hava havt ómetaligan tyding hesi fáu ár, eg havi havt í politikki. AT kunna leita sær ráð í teim álvarsmálum, vit vinnuliga hava verið í hesi árin, hevur havt stóran tyding fyrri meg, og eg veit, at so var framanundan við.

Hóast grundleggjandi ósemjur og harðar brestir var Øregaard — orsakað av teirri samfelagsábyrgd, hann kendi á sær — altíð at koma á tal við, og hann kendi á sær, at ein hevði skyldu at tala saman.

Vit eru mong, sum koma at sakna henda djarva og virkisfýsna mann, og vit eru mong, sum syrgja saman við tykkum, Helga, Unna, Rúni, Gunnvá, svigar- og abbaðætt.

Enn ein av »gomlu garduni« í javnaðarflokkinum er farin.

Persónliga og vegna javnaðarflokkin beri eg eina tækk fram í kvøld og geri tað eisini ekkaleysur vegna aðrar politiskar flokkar, tingmenn, ja, Føroya fólk alt.

Friðlýst veri minni um stjóðsmannin Jákup Frederik Øregaard.